

Bijlage 3: Adviezen van Adviesraden sociaal domein op Programma Maatschappelijke zorg Leidse regio 2023-2029.

dd. juni 2024

Inleiding

Na vaststelling van het programmaplan Maatschappelijke zorg Leidse regio 2023-2029: “Alle inwoners horen erbij! Samen bouwen aan de maatschappelijke zorg Leidse regio in het Bestuurlijk overleg Sociaal domein Leidse regio d.d. 8 mei zijn alle adviesraden sociaal domein in de Leidse regio gevraagd advies uit te brengen. Op 22 mei is tevens een informatieavond georganiseerd. Op 21 juni hebben de adviesraden vanuit Oegstgeest, Leiderdorp en Leiden officieel advies uitgebracht. Uit Zoeterwoude en Voorschoten is geen advies ontvangen. In dit document treft u de adviezen en opmerkingen en hierbij de reactie.

	Advies/opmerking:	Reactie van het college:
Adviesraad Leiderdorp	De raad vindt de missie van het programma ambitieus! Hierbij heeft de adviesraad zorgen met betrekking tot de woningmarkt en de beschikbare woningen voor de groep kwetsbare inwoners.	Het college onderschrijft dat de missie ambitieus is. Samen met onze partners wordt gezocht naar creatieve mogelijkheden om de missie te realiseren.
	De raad is positief over de opname van financiële ruimte voor beleidscapaciteit. Is er ook financiële ruimte als uitvoerende formatie niet voldoende aanwezig is.	Met partners die actief zijn met de uitvoering van het programma wordt op verschillende ontwikkel-, overlegtafels en bij accountgesprekken gemonitord of de formatie in de uitvoering voldoende. Indien nodig wordt gezamenlijk naar een aanpak en/of oplossing gezocht.
	De raad vraagt blijvend aandacht voor communicatie en juicht het opstellen van communicatieplan toe. De raad geeft aan het prettig te vinden als er regelmatig een nieuwsbrief wordt uit gebracht.	Het communicatieplan voor het programma wordt dit najaar gemaakt. Dan zal ook gestart worden met het uitbrengen van een nieuwsbrief om alle betrokken partners van ontwikkelingen en resultaten op de hoogte te stellen.
	De raad ziet gaarne het jaarlijks werkplan en jaarverslag tegemoet.	Het jaarverslag en werkplan van het Programmteam voor komende jaar zal ter kennisname aan de adviesraden worden gezonden.
	De raad adviseert positief over voorliggende programmaplan	Dank voor uw positieve advies.

Adviesraad Oegstgeest		
	<p>De Raad vindt het niet makkelijk om programmaplan te beoordelen en te adviseren. Gegevens ontbreken over huidige situatie. Hierdoor vraagt de raad zich af wat de directe aanleiding is tot voorliggende programmaplan. Zij adviseren om in het plan achtergrondinformatie en analyses op te nemen.</p>	<p>Monitoringsystemen moesten aan de nieuwe situatie vanaf 2023 opnieuw worden ingericht. In zomer 2024 verwachten we data voor de Leidse regio te kunnen verstrekken. Deze konden daardoor nog niet worden opgenomen in het programmaplan.</p> <p>Door de doordecentralisatie waarbij de taken die voorheen bij centrumgemeente Leiden lagen, nu voor de specialistische maatschappelijke zorg (24/7 toezicht en begeleiding noodzakelijk) op Holland niveau wordt georganiseerd en de overige taken door de lokale gemeenten is er veel veranderd. De gemeenten in de Leidse regio hebben besloten de verdere transformatie van de Maatschappelijke zorg, tot 2029, gezamenlijk op te pakken. Er zijn meerdere aanleidingen die tot die keuze en dit programma hebben geleid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De doordecentralisatie, waarbij we regionaal totaal andere uitgangspunten zijn geformuleerd en die aan het vormgeven zijn (denk bijvoorbeeld aan ontwikkeltafels met zorgaanbieders/ toegang in de eigen gemeente/scheiden wonen en zorg ed); - De verbreding van de aanpak door alle Leidse regiogemeenten i.p.v. één centrumgemeente (Leiden). Het zo dicht mogelijk in (eigen) woonomgeving organiseren van huisvesting en integrale ondersteuning, dus verspreidt in alle Leidse regiogemeenten. - De landelijke verstevigde aanpak dak- en thuislozen problematiek en de toename van het aantal daklozen (ook zonder zorgvraag).

		<ul style="list-style-type: none"> - De woonproblematiek, waarbij huisvesting van aandachtsgroepen steeds lastiger wordt en naar draagvlak van wijken- en buurten gekeken moet worden. - De complexiteit van het maatschappelijk veld en de hoeveelheid partners die gezamenlijk het verschil kunnen maken. - Vraagstukken en de doelgroep de gemeentelijke grenzen overschrijden. De aantallen waarbij het ondoenlijk is voor kleinere gemeenten om op alle vraagstukken een gedegen aanpak te ontwikkelen en daardoor verschillen kunnen optreden die aanzuigende werking kunnen hebben naar andere gemeenten binnen de Leidse regio.
	<p>Bij een paradigmashift ontstaat een nieuw harnas, een nieuwe mal, die voor een deel van de mensen die zijn aangewezen op maatschappelijke zorg past en voor een ander deel waarschijnlijk niet. De soms te optimistische verwachtingen over het draagvlak van “de wijk” en mantelzorg stroken ook niet altijd met de harde werkelijkheid.</p>	<p>Het college ziet juist de mogelijkheden van de paradigmashift. Door meer en beter in te zetten op preventie in de Leidse regio wordt steviger ingezet op voorkomen van dakloosheid en het bieden van sluitende keten hierin. Door dak- en thuisloosheid niet vanuit een zorg-, maar vanuit een woonprobleem te benaderen verbreden we onze ondersteuning naar de brede groep dak- en thuislozen zonder zorgvraagstuk. Ook voorkomen we daarmee een nieuwe instroom in de maatschappelijke opvang. Deze laatste groep heeft in de beginfase nog geen opvang nodig, maar een (tijdelijke) woonplek om van daar uit hun leven weer op te bouwen.</p>
	<p>De raad adviseert om voorzichtig te zijn met afbouw van bestaande locaties waar mensen terecht kunnen die vanwege allerlei omstandigheden niet geholpen zijn met een eigen dak boven het hoofd in de “wijk” of die niet passen in een dergelijke setting.</p>	<p>De Leidse regio heeft een afbouwopgave in verband met de doordecentralisatie, waarbij de andere subregio’s moeten opbouwen. Twee jaarlijks wordt binnen de Leidse regio de behoefte en het aantal beschikbare woon- crisisplekken gemonitord. Hierbij wordt ook gekeken naar kenmerken van de inwoners die we opvangen en/of (tijdelijk) huisvesten. Dit om adequaat op de vraag en aanbod te kunnen anticiperen. Met zorgaanbieders is een gezamenlijke werkgroep op- en afbouw wonen met ondersteuning georganiseerd, waarin de opgaven blijvend met elkaar gemonitord wordt. Deze aanbieders hebben ook een belangrijke rol in de wijk-</p>

		en buurten waar de woonplekken aanwezig zijn. Voor mensen die niet in ene dergelijke setting passen zijn we binnen de Leidse regio het aantal scheve huisjes aan het uitbreiden.
	Stip op de horizon met betrekking tot huisvestingsvraagstuk ligt verder dan 2029 (duur van programmaplan). Dat vergt een gedegen analyse van huidige en te verwachten toekomstige ontwikkelingen.	Klopt. Het vraagstuk wonen is een opgave die blijvend aandacht vraagt. De looptijd van de samenwerkingsovereenkomst Maatschappelijke zorg Leidse regio is tot 2029. Hierbij is aangesloten. De ontwikkelingen op de maatschappelijke zorg zijn nog volop in beweging. De nieuwe wet Volkshuisvesting vereist een urgentieregeling voor huisvesting aandachtsgroepen, door toenemende onrust in de wereld zien we terugkeer van remigranten (vaak gezinnen) en voor de aanpak van dak- en thuisloze arbeidsmigranten worden gemeenten gevraagd een aanpak te ontwikkelen. Dit, in relatie tot de huidige situatie op de woningmarkt, maakt dat het lastig is om nu een voorspelling te doen voor na 2029.
	De individuele gemeenten zijn volgens de raad primair aanzet voor preventie. In het plan worden de mogelijkheden gemist die nu al bestaan met bijvoorbeeld de individuele begeleiding vanuit de Wmo.	Binnen het programma zijn alle Leidse regiogemeenten vertegenwoordigd. We gaan uit van 1 subregio, 1 plan, 1 opgave en 1 aanpak. Ook op het terrein van preventie. De doelgroep Maatschappelijke zorg wordt verspreid binnen de Leidse regio opgevangen en/of gehuisvest. De aanpak en mogelijkheden willen we binnen alle lokale gemeenten borgen. Door het Programmateam wordt anno 2024 een preventiescan bij alle lokale gemeenten uitgevoerd. Samen met de lokale gemeenten wordt, op maat, gewerkt aan versterken van de preventie. Vanaf 1/1/2023 is de ambulante (individuele) begeleiding tot aan wonen met ondersteuning (beschermd wonen) in samenhang en binnen de Leidse regio gezamenlijk ingekocht. Omdat bij op- en/of bij afschalen van de begeleiding de inwoner vanuit de vertrouwde zorgaanbieder geboden kan worden. Hierbinnen zijn vormen als beschut wonen, begeleid Thuis en Ambulant Plus (met 24 uren oproepbare zorg) toegevoegd.
	Dak- en thuislozen waarbij sec een huisvestingvraag speelt is naar mening van de adviesraad een	Klopt. Echter hebben we in de Leidse regio afgesproken om ook dit vraagstuk gezamenlijk op te pakken. We willen geen verschillen in

	<p>verantwoordelijkheid van de afzonderlijke gemeenten in de regio.</p>	<p>aanpak tussen Leidse regiogemeenten. Dit kan leiden tot een aantrekkende werking. Voor kleine gemeenten kan het ontwikkelen van een aanpak lastig zijn.</p>
	<p>De verantwoordelijkheid voor preventie en opvang van dak- en thuislozen van mensen met sec een huisvestingvraag moet ook primair bij de afzonderlijke gemeenten blijven liggen. De raad adviseert alle gemeenten zelf een (verbeter)plan te gaan op- en vaststellen waarin wordt opgenomen wat alle gemeentelijke instrumenten van woningmarkt, participatiewet, schuldhulpverlening tot Wmo nu al wordt ingezet en wat wordt versterkt. En wat lokale verbanden als kerken, verenigingen en dienstencentra ed. kunnen bieden.</p>	<p>Vanuit het programma wordt de transformatie van de maatschappelijke zorg binnen de Leidse regio trot 2029 gestructureerd aangepakt. Vanuit alle gemeenten zijn beleidsmedewerkers betrokken die voor de verbinding met de lokale gemeenten en de brede betrokken maatschappelijke partners zorgen. Door dit gezamenlijk aan te pakken ontstaan geen grote verschillen tussen gemeenten. We gaan uit van lokaal, wat lokaal kan en subregionaal of regionaal wat regionaal moet.</p>
	<p>Specifieke aandacht voor jongvolwassenen en mensen met kinderen is volgens de Raad nodig.</p>	<p>Hier kan het college zich in vinden. In het programma zal hier zeker specifiek aandacht voor zijn. We beschikken in de Leidse regio voor opvang van dakloze gezinnen over een gezinslocatie.</p>
	<p>Hoofdstuk 7 financiën bevat niet de gehele programmaperiode.</p>	<p>Klopt, omdat we voor beschikbare budget afhankelijk zijn van Rijksbijdrage (doeluitkering Maatschappelijke opvang en beschermd wonen). Waarbij we eerst de kosten voor de specialistische Maatschappelijke zorg HR financieren en de rest conform verdeelmodel AEF (2022) over de drie subregio's verdelen. Door uitstel van het Rijksbesluit over de doordecentralisatie Beschermd wonen en de daarmee samenhangende invoering van het objectief verdeelmodel en het woonplaatsbeginsel, is het nog onzeker welk budget na 2026 beschikbaar is. We zullen zodra hier meer duidelijkheid over is een meerjarige begroting opstellen.</p>
	<p>De 1,5 miljoen programmakosten zijn nauwelijks inzichtelijk en onderbouwd. Hoort de inzet van gemeentelijke ambtenaren niet gewoon bij de reguliere inzet van gemeentes?</p>	<p>Binnen de 1,5 miljoen zitten kosten voor de lokale toegangen van de lokale gemeenten, beleidsmedewerkers vanuit alle Leidse regiogemeenten, accountmedewerker, programmamanager, manager huisvesting en uitvoeringskosten (lees ondersteuning van ICT, Juridische- financiële ondersteuning, subsidiebureau ed. vanuit gemeente Leiden).</p>

		Voor de doordecentralisatie had alleen de gemeente Leiden, als centrumgemeente) beleids capaciteit Maatschappelijke zorg. Bij de doordecentralisatie en voor verdere transformatie hebben alle gemeenten vanuit het beschikbare budget beleidsformatie gekregen. Deze wordt gezamenlijk binnen het Programmteam ingezet.
	De regionale bestuurlijke commitment tot 2029 verdient tegen het eind van deze periode een evaluatie en heroverweging. De raad adviseert om lopende de programmaperiode gegevens en overwegingen te verzamelen die gebruikt kunnen worden bij de besluitvorming te zijner tijd.	De evaluatie van het programma is formeel in de Samenwerkingsovereenkomst Maatschappelijke zorg Leidse regio (GR) vastgelegd. Hierin staat een evaluatie in 2027 gepland. Lopende het programma zal zoveel mogelijk informatie worden verzameld die kan bijdragen aan een gedegen evaluatie. In 2027 wordt ook nagedacht over of het programma nog moet worden voortgezet of eventueel worden afgebouwd en hoe behaalde resultaten geborgd worden.
	De raad vraagt of er in monitoring van kerncijfers en proceskenmerken geïnvesteerd wordt.	Hierin wordt zeker geïnvesteerd. In 2023 waren monitoring gegevens nog niet voorradig. Dit omdat bij de doordecentralisatie de eerdere werkelijkheid waarbij centrumgemeente Leiden alles uitvoerde volledig heeft veranderd. Vanaf die datum voeren alle lokale toegang teams de toegang tot wonen met ondersteuning uit. Monitoringsystemen moesten hierop worden aangepast. Zomer 2024 verwachten we een monitoringsysteem te hebben die data vanuit alle subregio gemeenten bevat en ook terug kan kijken naar data van voorgaande jaren (vanuit centrumgemeente Leiden)
	De raad vraagt hoe we ervoor zorgen dat privacyregels niet onnodig in de weg zitten om informatie te delen, achter de voordeur te komen, bemoeizorg te organiseren?	Bij delen van informatie ten behoeve van de bemoeizorg dient altijd een goede afweging gemaakt te worden. Kan toestemming verkregen worden? Is de situatie dermate ernstig dat niet ingrijpen schadelijk is voor de persoon in kwestie of de omgeving? Als dit laatste het geval is, is niet ingrijpen geen optie.
	De raad geeft aan dat sommige actiepunten misschien onnodig in de tijd geplaatst zijn zoals outreachend werken of mediation en hier nog eens naar de fasering te kijken.	De acties uit het programmaplan worden jaarlijks nader uitgewerkt in een jaarwerkplan. De uitvoering van de acties doen we niet alleen, maar samen met een veelheid aan maatschappelijke partners en collega's binnen de vijf afzonderlijke gemeenten. Bij het realiseren van de acties is het Programmteam mede afhankelijk

		<p>van de verschillende partners en de beschikbare formatie. Er kunnen ontwikkelingen voordoen waarop door het Programmteam gehandeld moet worden die vooraf niet voorzien waren in het werkplan. Ook kan er ruimte ontstaan om acties die later gepland staan toch naar voren te trekken. In het werkplan en de tussentijdse rapportage (Sept/Okt) wordt over de voortgang van het programma gerapporteerd. We zullen deze documenten ter kennisname delen met de adviesraden.</p>
Adviesraad Leiden		
	<p>Positief over de ambitieuze doelstelling van en de acties in het plan.</p>	<p>Dank voor de positieve reactie op het programmaplan.</p>
	<p>Subdoel: Een stabiel thuis. Op blz. 17 staat dat onderzocht gaat worden of het mogelijk is vaste lasten in te houden op een bijstandsuitkering voor inwoners die dreigen hun huis te verliezen. De Adviesraad vraagt zich af of in dit onderzoek ook rekening wordt gehouden met het benodigde leefgeld voor inwoners die onder deze regeling vallen. Verder is de Adviesraad benieuwd naar de uitkomsten van dit onderzoek en wil graag hierover t.z.t. geïnformeerd worden.</p>	<p>Dit betreft één van de acties die samen met afdeling werk- en inkomen verder zal worden onderzocht en uitgewerkt. We zullen uitkomsten van deze actie meenemen in ons jaarverslag en eventueel verwerken in de nieuwsbrief die het Programmteam 2 a 3 keer per jaar zal verspreiden om alle partners te informeren over ontwikkelingen.</p>
	<p>Subdoel: Voldoende en voorspelbaar inkomen. Op blz. 15 staat dat de pilot basisinkomen voor jongeren in 2024 in de gemeente Leiden start. Een van de initiatieven binnen deze pilot is het plan waarbij een uitkering op 1 eurocent blijft staan wanneer een jongere werk vindt. Bij verlies van dit werk kan de uitkering direct hervat worden en loopt de jongere geen inkomsten mis als gevolg van het opnieuw moeten doorlopen van een uitkeringsaanvraag. Het is de Adviesraad niet duidelijk of de jongere gedurende de handhavingsperiode van de uitkering ontslagen wordt van de bij de uitkering behorende plichten en of dit wettelijk</p>	<p>De gedachte van 1 euro uitkering voor jongeren of bij dak- en thuislozen, wonen met ondersteuning is bedoeld om te voorkomen dat als mensen werk hebben, kwetsbaar zijn en (tijdelijk) terugvallen direct weer een uitkering kunnen ontvangen en hierdoor hun woonplek niet kwijtraken. De uitwerking van deze gedachte wordt samen met de afdeling werk en inkomen verder uitgewerkt. Hieronder vallen ook de rechten en plichten die hierbij worden toegepast.</p>

	<p>mogelijk is. Ons advies is eerst goed uit te zoeken wat hierbij de consequenties voor de jongeren zijn.</p>	
	<p>Subdoel: Verbreden doelgroep dak- en thuisloze inwoners. Op blz. 25 staat dat onderzoek gaat plaatsvinden naar de verplichtingen en mogelijkheden voor tijdelijke opvang van dak- en thuisloze inwoners en EU-arbeidsmigranten. Ten aanzien van de laatste doelgroep adviseren we hierbij rekening te houden met de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten. Deze aanbevelingen vormen namelijk onderdeel van het hoofdlijnenakkoord van PVV, VVD, NSC en BBB, nl. dat werkgevers van arbeidsmigranten afspraken maken met gemeenten en dat medeoverheden meer ruimte laten voor huisvesting op het eigen terrein van de werkgever.</p>	<p>Bij aanpak van arbeidsmigranten wordt rekening gehouden met de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten.</p>
<p>Adviesraad Zoeterwoude</p>		
	<p>De Adviesraad WMO & Jeugd Zoeterwoude is positief over het programmaplan.</p>	<p>Dank voor de positieve reactie op het programmaplan.</p>
	<p>Advies van de raad is: zorg voor duidelijkheid over de uitvoering met een jaarlijks werkplan met monitoring en evaluatie achteraf. Houd de regionale adviesraden daarvan op de hoogte.</p>	<p>Jaarlijks wordt een werkplan voor het komende jaar en een jaarverslag opgesteld. Deze documenten zullen ter kennisname met de adviesraad worden gedeeld. Voorts zal 2x per jaar een nieuwsbrief worden verstrekt waarmee alle partners op de hoogte worden gehouden van ontwikkelingen. Ook de adviesraden ontvangen de nieuwsbrief</p>
	<p>De raad begrijpt dat de effecten van preventie vaak moeilijk meetbaar zijn, maar adviseert te blijven monitoren en evalueren en te stoppen als het gewenste resultaat niet wordt gehaald. De raad geeft als suggestie de pre-mortem analyse: het voorkomen van fouten door te doen alsof het al misging. Er moeten al kosten voor preventie gemaakt worden voordat de effecten zichtbaar zijn. De raad adviseert extra</p>	<p>Het programma spant zich in om de preventieve maatregelen en de daarmee beoogde resultaten zichtbaar te maken. Wij nemen de suggestie van de adviesraad om met partners de pre-mortem analyse toe te passen ter harte.</p>

	geld voor preventie te reserveren, naast de gelden die op dat moment nog nodig zijn voor de uitvoering.	
	De raad waarschuwt voor overbelasting van de beleidsmedewerkers bij de veelheid aan overleg situaties, zeker in een kleine gemeente als Zoeterwoude.	De inzet en mogelijke overbelasting van beleidsmedewerkers binnen de gemeenten wordt door de managers Sociaal Domein Leidse regio en het programma bewaakt.
	De raad vraagt ook de adviesraden te betrekken bij het ontwikkelen van een woonzorgvisie.	Het ontwikkelen van de woonzorg visie ligt niet binnen het programma Maatschappelijke zorg Leidse regio maar bij de afzonderlijke gemeenten. Het programma schrijft en ontwikkelt wel mee aan huisvestingsvraag van inwoners in de maatschappelijk zorg (dak- en thuislozen en uitstroom wonen met ondersteuning). Binnen de Leidse regio wordt samengewerkt aan een subregionale woonzorgcomponent. De individuele gemeenten zijn vervolgens verantwoordelijk om op basis hiervan een lokale Woonzorgvisie op te stellen.
	Algemeen vraagt de raad om te zorgen voor goede communicatie en hen op de hoogte te houden van de voortgang en alle evaluaties, b.v. via een nieuwsbrief.	Jaarlijks wordt een werkplan voor het komende jaar en een jaarverslag opgesteld. Deze documenten zullen ter kennisname met de adviesraad worden gedeeld. Voorts zal een 2x per jaar een nieuwsbrief worden verstrekt waarmee alle partners op de hoogte worden gehouden van ontwikkelingen. Ook de adviesraden ontvangen de nieuwsbrief.
Adviesraad Voorschoten		
	De raad geeft aan dat het programmaplan getuigt van een gedegen aanpak. Door de complexiteit en de samenhang met op stapel staande wetgeving en andere ontwikkelingen is het programmaplan een basis om de doordecentralisatie verder vorm te geven. In optiek van de raad is het plan een goed fundament om verder op voort te borduren. Zij adviseren dan ook op de ingeslagen weg verder te gaan.	Dank voor de positieve reactie op het programmaplan.

	<p>Belangrijk aandachtspunten volgens de raad is het verder concretiseren van de doelstellingen en de planning. In de overzichten van de diverse acties is bij de meeste onderwerpen een heel globale planning (bijvoorbeeld 2025-2027) in het programmaplan opgenomen. De raad gaat ervan uit dat deze globale planning verder wordt ingevuld, zodat geleidelijk ook duidelijke deadlines geformuleerd kunnen worden, waarop vervolgens gestuurd kan worden. Hetzelfde geldt voor de doelstellingen.</p>	<p>Jaarlijks wordt een werkplan voor het komende jaar en een jaarverslag opgesteld. Deze documenten zullen ter kennisname met de adviesraad worden gedeeld.</p>
	<p>De raad benoemd nog belangrijk passage uit hoofdstuk 3: “Aanpak van het programma”, waar staat dat het programma als leidend communicatieprincipe kiest voor de dialoog. Dat vindt de raad een verstandige aanpak en wordt daar als Adviesraad Sociaal Domein Voorschoten graag bij betrokken.</p>	<p>Naast jaarverslag zal 2x per jaar een nieuwsbrief worden verstrekt waarmee alle partners op de hoogte worden gehouden van ontwikkelingen. Ook de adviesraden ontvangen de nieuwsbrief.</p>